

СТАНОВИЩЕ

От доц. д-р Маринела Параскова Младенова, член на научно жури в конкурс за заемане на академична длъжност *доцент* по: област на висше образование 2. Хуманитарни науки; професионално направление 2.1 Филология (Български език - Старобългарски език), обявен от ПУ „Паисий Хилендарски“ в ДВ, бр. 31 от 12.04.2019 г.

Относно: научната, научно-приложната и професионално-академичната дейност и продукция, представена от гл.ас д-р Антоанета Стефанова Джельова

I. Обща оценка на кандидата

Гл. ас. д-р Антоанета Стефанова Джельова е единствен кандидат в обявения от ПУ „Паисий Хилендарски“ конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“. Д-р Джельова завършва специалност „Българска филология“ в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ през 1982 година. От 1989 работи като асистент (1989-1992), старши асистент (1992-1997) и главен асистент (от 1997 до момента) в катедра „Общо езикознание и история на българския език“ към Филологическия факултет на същия университет. Преподавала е също като хоноруван асистент в Колеж по икономика и администрация (КИА), в периода 2012-2016 година е лектор по български език, литература и култура в Мелитополски държавен педагогически университет „Богдан Хмелницки“, Украйна. През 2015 година успешно защитава дисертационен труд на тема „Типологична характеристика на глаголно-именните словосъчетания с родителен и с дателен падеж в старобългарския книжовен език“. В периода 1989-2019 д-р Джельова води лекционни курсове и семинари по старобългарски език, история на българския език, съвременен български език, интеркултурна комуникация, комуникация и комуникационна политика, езикова култура и др. Участва в четири научни проекта, единият от които към ФНИ. Член е на съюза на учените в България – клон Пловдив, както и на редколегиите на девет научни издания.

II. Обща характеристика на представената за участие в конкурса научна продукция

Цялостната научна продукция на гл. ас. д-р Антоанета Джелъова включва 51 статии (от които 19 в чужбина), 3 книги (от тях една в съавторство), 5 учебни помагала (3 в съавторство) и три научни редакции. От тях за участие в конкурса са представени 1 монография и двадесет статии. Всички изследвания са публикувани в специализирани научни издания, девет от които в чужбина. Централно място сред научните интереси на д-р Джелъова заема медиавистичната тематика, разглеждана в широкия контекст на езиковата картина на света и новите възможности за интердисциплинарен анализ на езиковите субсистеми и техните елементи. На тази тема е посветен и монографичният хабилитационен труд „Старобългарски език. Морфология“ (Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, 2019), с който авторката участва в конкурса. Представеното изследване е напълно новаторско в медиавистичната ни наука по подхода, избран за анализ и определен като „комплексен системно-синергетичен панхронен подход“ (с.9). В основната част от представените публикации (вж. Напр. I.4., I.5., I.6., I.8., 1.9., II.7, II.8. II.9.) и преди всичко в хабилитационния си труд авторката последователно аргументира необходимостта езиковедските изследвания да излязат извън рамките на строго лингвистичния анализ и към езиковите явления, системи и елементи да бъде прилаган синергетичен подход, позволяващ да се търси многообразието на всеки етап от съществуването на комплексната езикова система (8с.). Това позволява езиковите факти да бъдат интерпретирани многоаспектно, в тяхното синхронно и диахронно битие при отчитане на действието на възможните както езикови вътрешносистемни и извънсистемни, така и екстралингвистични фактори. Авторката представя морфологичната система на старобългарския език, погледната от тази перспектива, което определя и изцяло приносния характер на монографията ѝ. В теоретичната част е направена типологична характеристика на класовете думи в старобългарския език и на основните типове морфеме, като избраният синергетичен подход позволява да се анализират едновременно явления с различна хронология и взаимодействието на различни по сложност субсистеми, възникнали по различно време. Приложеният формален и съдържателен типологически анализ дава възможност да бъдат направени интересни наблюдения, свързани с явления, типични за езици от изолиращ тип, и да се аргументира заключението, че в старобългарския език „се осъществява преход от аглутинативен към флективен тип“ (35 с.). Изследванията ѝ в избраната област се открояват със задълбоченост, новаторство, широка теоретична подготовка и отлично познаване на актуалната българска и чуждестранна специализирана литература по проблема.

Препоръката ми (с по-скоро стилистичен характер) е по възможност да се избягва смесването на глаг. форми в сег. време с такива в мин. неопределено. (в примери от типа: “Имената от праславянските *ǣ*-основи са били многобройни, Старата гласна на основата *-ǣ* се е развила в две посоки“ (с. 68) и под.), с цел запазване единството на изложението.

Основната част от останалите публикации доказват трайния интерес на авторката към възможностите на синергетичния антропоцентрично-антропен подход, систематизиран и обобщен в хабилитационния ѝ труд (Срв. *Човекът и Вселената и синергетическият подход в лингвистиката; Антропоцентризъм, антропност, синергетика и езикова система; Категорията количество и особеностите на нейното изразяване при някои съществителни имена в старобългарския език и рд.*), използван и при анализ на езикови факти от съвременния български език (напр. *Към формално-типологичната характеристика на синтетичните и аналитичните структури в българския език; Местоименные клитики винительного и дательного падежей в современном болгарском языке*). Интересът ѝ към българския език като чужд и към украино-българските езикови и културни връзки (пряко свързан с работата ѝ като лектор в Украйна), намира израз в няколко публикации (*Перспективи за изследвания на българо-украинските езиково-културни взаимодействия с новата научна парадигма; Езикова ситуация сред българската общност в Северното Приазовие и Черноморие (Системно-синергетичен анализ)* и др.), в които авторката остава вярна на възприетия широк интердисциплинарен поглед, позволяващ да бъдат преосмислени и видени по нов начин познати факти и явления.

Заклучение

Представените от гл. ас. д-р Антоанета Джельова научни публикации отговарят напълно на тематиката на обявения конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по 2.1 Филология (Български език - Старобългарски език). Новаторската проблематика на основната част от публикациите разкрива сериозен, завършен и зрял изследовател с безспорни приноси в българската медиавистика и славистика. Това ми дава основание убедено да препоръчам на почитаемото Научно жури да подкрепи кандидатурата ѝ за заемане на академичната длъжност „доцент“ в професионално направление 2.1 Филология (Български език - Старобългарски език).

08. 08. 2019

Член на журито: доц. д-р Маринела Младенова